

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στο σχέδιο νόμου για την επικύρωση της Διεθνούς Συμβάσεως Έργασίας αριθ. 103/1952 για την προστασία της μητρότητας.

Πρός τη Βουλή των Ελλήνων

Α'. Γενικά.

Με την επικύρωση της Διεθνούς Συμβάσεως Έργασίας αριθ. 103/1952 επιδιώκεται η βελτίωση της προστασίας της μητρότητας. Είναι αλήθεια ότι στη Χώρα μας από αρκετά νωρίς θεσπίσθηκαν μέτρα για την προστασία της εργαζόμενης γυναίκας κατά την περίοδο της κυοφορίας της και της λοχείας. Με το άρθρο 13 Ν.ΔΚΘ/1912 «περί εργαίας γυναικών και ανηλίκων» και το άρθρο 4 του Β.Δ. από 14/26 Αυγούστου 1913 που εκδόθηκε με εξουσιοδότηση του άρθρου 24 του παραπάνω νόμου για την εκτέλεσή του, απαγορεύτηκε η απασχόληση εργατριών επί (8) εβδομάδες συνολικά πριν από τον τοκετό τους και ύστερα από αυτόν, από τις οποίες οι (4) έπρεπε να ανήκουν υποχρεωτικά στην περίοδο, που ακολουθεί τον τοκετό. Το άρθρο 4 του Β.Δ. από 14/26-8-1913 μιλάει βεβαίως γενικά γ.α. εργαζόμενες γυναίκες. Το διάταγμα όμως αυτό, ως έκτεστικό του Ν. ΔΚΘ/1912, δε μπορούσε να επεκτείνει τον κύκλο των προστατευόμενων γυναικών πέρα από το όριο αυτού του Νόμου, ο οποίος περιόριζε την προστασία στις εργάτριες. Το ίδιο άρθρο 13 του Ν. ΔΚΘ/1912, εξάλλου, πρόβλεπε σ' αυτήν την προστασία την απαγόρευση της όριστικής αντικατάστασης κατά το παραπάνω χρονικό διάστημα των (8) εβδομάδων των εργατριών, που απουσίαζαν. Και τ' όσον όμως αυτό του Ν. ΔΚΘ/1912 δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει καλυφθεί για τις γυναίκες υπαλλήλους παρά μόνο μερικά από την παρ. 3, άρθρο 5 του Ν. 2112/1920, που προέβλεψε ότι η αποχή της υπαλλήλου γυναίκας από την εργασία της, εφόσον οφείλεται σε λοχεία δεν θεωρείται σαν λύση της σύμβασής, που προέρχεται απ' αυτήν.

Πληρέστερη προστασία δόθηκε, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, με την επικύρωση και τη θέση σε ισχύ, με το Ν. 2274/1920, της διεθνούς σύμβασης εργασίας αριθ. 3/1919, που αφορά «την απασχόληση των γυναικών πριν και μετά τον τοκετό». Η διεθνής αυτή σύμβαση περιέλαβε στο πεδίο εφαρμογής της όλες τις γυναίκες (ανεξάρτητα από την ηλικία και την ιδιότητα υπαλλήλου ή εργάτριας, την ιθαγένεια ή την οικογενειακή τους κατάσταση, δηλ. από το αν είναι έγγαμες ή άγαμες και ανεξάρτητα από το αν το παιδί, που απέκτησαν είναι νόμιμο ή εξώγαμο), που απασχολούνται σε βιομηχανικές ή σε εμπορικές επιχειρήσεις, ιδιωτικές ή δημόσιες, ή στα παραρτήματά τους, με εξαίρεση τις επιχειρήσεις, που έχουν αποκλειστικά οικογενειακό χαρακτήρα. Για τις γυναίκες αυτές δρίστηκε ότι :

α) Δεν επιτρέπεται να εργάζονται επί έξι εβδομάδες μετά τον τοκετό, β) δικαιούνται να διακόψουν την εργασία τους και πριν από τον τοκετό, επίσης επί έξι εβδομάδες, με την προσκόμιση Ιατρικού πιστοποιητικού, που να βεβαιώνει την πιθανή πραγματοποίηση του τοκετού μέσα στο παραπάνω χρονικό διάστημα (κατά την εφαρμογή της σχετικής διατάξεως έγινε δεκτό πως, αν μια γυναίκα δεν κάνει χρήση αυτού του δικαιώματος, έχει δικαίωμα να απουσιάσει, ύστερα από τον τοκετό, επί οκτώ (8) εβδομάδες συνολικά, τουλάχιστο εφόσον πρόκειται για εργάτρια, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. ΔΚΘ/1912). γ) δεν επιτρέπεται η απόλυσή τους, από τον εργοδότη τους, καθ' όλο το διάστημα της αποχής από την εργασία τους για τους παραπάνω λόγους ή και πέρα από αυτό το διάστημα (για χρονική περίοδο που το ανώτατο όριο της προβλέπεται να ορίζεται από την αρμόδια αρχή κάθε χώρας), εφόσον εξαναγκάζονται να μὴν εργασθούν λόγω ασθένειας που, σύμφωνα με Ιατρική βεβαίωση, οφείλεται στην κύηση ή τον τοκετό και συνεπάγεται ανικανότητα για επανάληψη της εργασίας. Το ανώτατο όριο αποχής από την εργασία για λόγους ασθένειας, που δεν θεωρείται ως λύση της

σχέσης εργασίας με πρωτοβουλία του μισθωτού, το οποίο έγινε δεκτό και ως ανώτατο όριο για τον αποκλεισμό της απόλυσης της εργαζόμενης γυναίκας από τον εργοδότη της, αν η απουσία της οφείλεται σε ασθένεια, που έχει την αιτία της στην κύηση ή τον τοκετό, καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 4558/1930). δ) δικαιούνται, εάν θηλάζουν, να ζητούν να τους παρέχονται δύο δικαστικές εργασίας κάθε μέρα, από μισή ώρα ή καθεμιά, για το θηλασμό χωρίς περικοπή των αποδοχών τους και ε) δικαιούνται, για όλο το χρονικό διάστημα της απουσίας από την εργασία τους λόγω κυήσεως και λοχείας, να λάβουν αποζημίωση που να επαρκεί για τη συντήρηση των υίων και του παιδιού τους σε καλή κατάσταση υγείας και που το ύψος της προβλέπεται να ορίζεται από την αρμόδια αρχή κάθε χώρας, καταβαλλόμενη από το Δημόσιο Ταμείο ή δια μέσου ενός συστήματος ασφάλισης, καθώς και δωρεάν φροντίδες γιατρού ή μαίας.

Η εφαρμογή της Δ.Σ.Ε. αριθ. 3/1919 συνάντησε στην πράξη πολλές δυσκολίες, ιδίως όσον αφορά το σκέλος της τ' αναφερόμενο στις κοινωνικές παροχές (αποζημίωση - Ιατρικές φροντίδες), των οποίων προβλέπει τη χορήγηση κατά το διάστημα της απουσίας της εργαζόμενης γυναίκας από την εργασία της λόγω κύησης ή λοχείας.

Η χορήγηση αυτών των παροχών συνδέθηκε στη Χώρα μας με τη λειτουργία του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης. Έτσι, επί πολλά χρόνια και έως ότου αρχίσει να λειτουργεί ο βασικός ασφαλιστικός φορέας του Ίδρυματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι παροχές αυτές έμειναν βασικά άπραγματοποίητες. Αλλά και μετά την έναρξη της λειτουργίας του Ι.Κ.Α., ακόμη και έως σήμερα, νόμος που να καθορίζει γενικά την καταβολή επιδόματος μητρότητας σε όλες τις περιπτώσεις εργαζόμενων γυναικών, που υπάγονται στην προστασία της παραπάνω Δ.Σ.Ε. δεν έχει θεσπισθεί. Έτσι, η προστασία σ' αυτόν τον τομέα περιορίστηκε καταρχήν, μόνο στις περιπτώσεις γυναικών που υπάγονται σε ασφαλιστικό φορέα, ο οποίος προβλέπει τη χορήγηση τέτοιου επιδόματος και κατεχορήγη στις ασφαλισμένες του Ι.Κ.Α., για τις οποίες ο βασικός νόμος αυτού του Ίδρυματος (άρθρ. 39 παρ. 1 και 2 Α.Ν. 1846/51) προβλέπει ότι, εφόσον απέχουν (δικαιωματικά) από την εργασία τους — και τέτοιες είναι οι υπαγόμενες στην προστασία της Δ.Σ.Ε. αριθ. 3/1919 — και έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστο 200 ημέρες εργασίας κατά τα δύο τελευταία έτη πριν από τον τοκετό, δικαιούνται, επί 42 ημέρες πριν από την πιθανή ημέρα του τοκετού και επί ίσο χρονικό διάστημα ύστερα από αυτόν, επίδομα κυοφορίας και λοχείας, που ισούται με το επίδομα ασθένειας, αλλά χωρίς τους περιορισμούς που ισχύουν γι' αυτό (άρθρο 38 σε συνδυασμό με 37 Α.Ν. 1846/1951) δηλαδή ίσο προς το 50 % του τεκμαρτού ημερομίσθου της ασφαλιστικής κλάσης, στην οποία ανήκει ο δικαιούχος, αυξανόμενο με τις τυχόν προσυζητήσεις λόγω οικογενειακών βαρών). Σχετική με τις αποδοχές - μητρότητας είναι και η Δ.Σ.Ε. αριθ. 102/52 (άρθρ. 46-52 σε συνδυασμό με άρθρ. 65 και 66), που αφορά τα κατώτατα όρια κοινωνικής ασφάλειας και που επικυρώθηκε με το Ν. 3251/1955.

Το παραπάνω επίδομα συμπληρώνεται έως το ύψος των προηγούμενων πραγματικών αποδοχών της εργαζόμενης, για μὴν το χρονικό διάστημα που προβλέπεται από το άρθρο 658 Α.Κ. (15 ή 30 ημέρες, ανάλογα με την περίπτωση) από το μισθό που οφείλει να της καταβάλλει (μειωμένο κατά το επίδομα) για το διάστημα αυτό δ' εργοδότης της σύμφωνα με το άρθρο 657 Α.Κ. και, για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα, με επιδότηση του Ίδρυματος Απασχόλησεως Έργατικού Δυναμικού (άρθρο 4 Ν. 549/1977 «περί τροποποίησης και συμπληρώσεως διατάξεων τινων της εργατικής νομοθεσίας και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων» και Π.Δ. 776/77 «περί κυρώσεως συμπληρωματικών παροχών μητρότητας από τον ΟΑΕΔ»). Είναι αυτόνοητο πως οι εργαζόμενες, που δεν επιδοτούνται από ασφαλιστικό φορέα, παίρνουν για το χρονικό διάστημα, που ορίζεται στο άρθρο

658 Α.Κ. όλόκληρο τὸ μισθὸ τοὺς ἀπὸ τὸν ἐργοδότη τους, σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 657 Α.Κ.

Ὅσο γιὰ τὶς δωρεὰν ἰατρικὲς φροντίδες ποὺ προβλέπονται ἀπὸ τὴ ΔΣΕ ἀριθ. 3/1919, ἡ παροχὴ τους, συνδέθηκε καὶ πάλι στὴ χώρα μας καταρχὴν μὲ τὴν ὑπαγωγὴ σὲ ὀρισμένο ἀσφαλιστικὸ φορέα. Γιὰ τὶς ἀσφαλισμένες τοῦ ΙΚΑ (ἄμεσες καὶ ἔμμεσες) εἰδικότερα ἡ διάταξη τῆς παρ. 7 ἐδάφ. τοῦ ἄρθρ. 31 τοῦ Α. Ν. 1846/1951 ὀρίζει ὅτι, σὲ περίπτωσιν τοκετοῦ τους, ἡ ἰατρικὴ περίθαλψιν περιλαμβάνει « τὴν δέουσαν μαιευτικὴν περίθαλψιν κατ' οἶκον ἐν μαιευτηρίῳ τὴν παροχὴν φαρμάκων κλπ. κατὰ τοὺς διαγραφομένους παρὰ τῶν κανονισμῶν δρους » (σχετ. ἀποφ. Ὑπ. Ἐργασίας ἀριθ. 42080/Σ. 298 τῆς 15 Σεπτ. /1 Ὀκτωβρίου 1952 «περὶ ἐγκρίσεως κανονισμοῦ παροχῆς μαιευτικῆς περιθάλψεως τοῦ ΙΚΑ», ποὺ στὸ ἄρθρο 3 παρ. 2 προβλέπει τὴ δυνατότητα εἰσαγωγῆς τῆς ἐπιτόκου καὶ σὲ κλινικὴ ἢ μαιευτήριον τῆς ἐκλογῆς τῆς, μὲ καταβολή, στὴν περίπτωσιν αὐτῆ, ἀπὸ τὸ ΙΚΑ, τῶν κοσμηλίων ποὺ θὰ κατέβαλε σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς μαιευτικὲς κλινικὲς μὲ τὶς ὁποῖες συνδέεται συμβατικά). Καὶ παραπέρα τὸ β' ἐδάφιο τῆς παρ. 7 τοῦ ἴδιου ἄρθρου 31 (ὅπως ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τὴν παρ. 10 τοῦ ἄρθρου 5 Ν. 825/1978) προβλέπεται ὅτι εἶναι δυνατό μὲ ἀπόφαση τοῦ ΔΣ τοῦ ἰδρύματος νὰ ὀρίζεται, ἀντὶ τῆς μαιευτικῆς περιθάλψεως ποὺ θεσπίζει τὸ προηγούμενον ἐδάφιο τῆς ἴδιας παραγράφου ἢ καταβολὴ στὴν ἀσφαλισμένη ἐφ' ἀπαξ χρηματικοῦ βοηθήματος τοκετοῦ ἴσου μὲ τὸ τριακονταπλάσιο τοῦ ἐκάστοτε ἡμερομισθίου ἀνειδίκευτου ἐργάτη. Ἄν ὅμως ὁ τοκετὸς δὲν εἶναι φυσιολογικὸς παρέχεται ἐκτὸς ἀπὸ τὸ χρηματικὸ αὐτὸ βοήθημα καὶ νοσοκομειακὴ περίθαλψιν (βλ. καὶ ἄρθρ. 6 παρ. 1 τοῦ παρατ' ἰνω κανονισμοῦ παροχῆς μαιευτικῆς περιθάλψεως τοῦ ΙΚΑ).

Γιὰ τὶς γυναῖκες ποὺ εἶναι Δημόσιοι ὑπάλληλοι ΝΠΔΔ ἢ ὑπάλληλοι Ὄργανισμῶν Τοπικῆς Ἀυτοδιοικήσεως ἰσχύουν εἰδικὲς ρυθμίσεις τῶν ἄρθρ. 76 παρ. 4 καὶ 105 τοῦ Π. Δ/τος 611/1977 «περὶ κωδικοποιήσεως εἰς ἐνιαῖον κείμενον ὑπὸ τὸν τίτλον ὑπαλληλικὸς κώδιξ», τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν κατάστασιν τῶν ὑπαλλήλων δημοσίου καὶ τῶν ΝΠΔΔ», ἄρθρ. 5 Π. Δ/τος 665/1962 (ὅπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) « περὶ ὑγειονομικῆς περιθάλψεως τῶν τακτικῶν δημοσίων πολιτικῶν ὑπαλλήλων, τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν συνταξιούχων, τῶν μελῶν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν κλπ », ἄρθρ. 4 ν. 854/1978 «περὶ ἰατροφαρμακευτικῆς καὶ νοσοκομειακῆς περιθάλψεως τῶν τακτικῶν ὑπαλλήλων ΝΠΔΔ ἐν ἐνέργειᾳ καὶ συντάξει κλπ» καὶ ἄρθρ. 43 καὶ 49 ν. 1140/72 «περὶ τροποποιήσεως, συμπληρώσεως καὶ κωδικοποιήσεως εἰς ἐνιαῖον κείμενον τῶν περὶ καταστάσεως δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν ὑπαλλήλων διατάξεων.

Ἡ Διεθνὴς Σύμβαση ἐργασίας ἀριθ. 3/1919 ἀναθεωρήθηκε ἀπὸ τὴ Γενικὴ Διάσκεψιν τῆς Διεθνοῦς Ὄργανωσης Ἐργασίας τὸ 1952 μὲ τὴ ΔΣΕ ἀριθ. 103/52 «γιὰ τὴν προστασίαν τῆς μητρότητος».

Β' Χαρακτηριστικὸ τῆς προστασίας ποὺ παρέχεται ἀπὸ τὴ Δ.Σ.Ε. 103/52

1. Ἡ προστασία ποὺ παρέχεται στὴ μητρότητα ἀπὸ τὴ ΔΣΕ ἀριθ. 103/52 παρουσιάζει τὰ ἀκόλουθα γενικὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα ποὺ σὲ ἄρκετὰ σημεῖα τῆς τὴ διαφοροποιοῦν ἀπὸ τὴν προστασίαν τῆς ΔΣΕ ἀριθ. 3/1919. Εἰδικότερα μὲ τὴ διεθνή σύμβαση ἀριθ. 103/52 :

α) Διευρύνεται σημαντικὰ ὁ κύκλος τῶν προστατευομένων προσώπων, ἀφοῦ, πέρα ἀπὸ τὶς γυναῖκες ποὺ ἀπασχολοῦνται σὲ βιομηχανικὲς ἢ ἐμπορικὲς ἐπιχειρήσεις, προστατεύονται καὶ οἱ γυναῖκες ποὺ ἀπασχολοῦνται σὲ μιὰ σειρά ἀπὸ ἄλλες κατηγορίες ἐργασιῶν καὶ ἐπὶ πλέον καὶ οἱ ἀπασχολούμενες σὲ γεωργικὲς ἐργασίες (ἄρθρ. 1 παρ. 1- 4) καὶ, ἐπὶ πλέον, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς γυναῖκες ποὺ παρέχουν ἐξαρτημένη ἐργασία στὴν κυριολεξία, προστατεύονται καὶ ἐκεῖνες ποὺ ἐργάζονται στὸ σπιτί μὲ ἀμοιβὴ ἐκτελωντος παραγγελίες ἐργοδοτῶν τῶν παραπάνω κατηγοριῶν (ἐργαζόμενες «κατ' οἶκον»). Παρέχεται ὅμως τὸ δικαίωμα στὰ

κράτη μέλη νὰ ἐξαιροῦν ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς Δ. Σύμβασης, μὲ δῆλωσιν τους κατὰ τὴν ἐπικύρωσιν, ὀρισμένες κατηγορίες ἐργασιῶν (ἄρθρ. 7 παρ. 1)

β) Καθορίζεται γιὰ τὴν ἄδεια μητρότητος κατώτατο ὄριο ὑποχρεωτικῆς διάρκειας τὸ διάστημα τῶν δώδεκα (12) ἐβδομάδων ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ ἐθνικὴ νομοθεσία ὀφείλει νὰ ὀρίξει ὅτι τοῦλάχιστο οἱ ἐξί (6) πρέπει νὰ λαμβάνονται ὑποχρεωτικὰ μετὰ τὸν τοκετό. Θεσπίζεται ἐπίσης ὑποχρέωσις τῆς ἐθνικῆς νομοθεσίας νὰ προβλέπει τὴ χορηγήσιν καὶ συμπληρωματικῆς προγενέθλιας ἢ μεταγενέθλιας ἄδειας σὲ περίπτωσιν ἀσθένειας ὀφειλόμενης στὴν κύησιν ἢ στὸν τοκετό (ἄρθρ. 3 παρ. 5 καὶ 6).

γ) Προβλέπεται ἐπίδομα μητρότητος—ποὺ πρέπει, ὄχι ἀπλῶς νὰ ἐπαρκεῖ γιὰ τὴ συντήρησιν τῆς γυναίκας καὶ τοῦ παιδιοῦ τῆς σὲ καλὴν κατάστασιν ὑγείας, ὅπως προβλεπόταν στὴ ΔΣΕ/3/1919, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἄρκετό γιὰ τὴν πλήρη καὶ ὑγιεινὴ συντήρησίν τους « σύμφωνα μὲ τὶς ἀπαιτήσεις ἐνὸς ἱκανοποιητικοῦ ἐπιπέδου ζωῆς ». Ἐπὶ πλέον ὀρίζεται ὅτι τὸ ἐπίδομα αὐτὸ χορηγεῖται μὲσω ἐνὸς συστήματος ὑποχρεωτικῆς κοινωνικῆς ἀσφάλειας, βάσει τῶν προηγούμενων ἀπολαβῶν τῆς ἐργαζόμενης γυναίκας, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἶναι κατώτερο ἀπὸ τὰ δύο τρίτα (2/3) τῶν ἀπολαβῶν αὐτῶν (ἄρθρα 4 παρ. 2 καὶ 6). Αὐτὸ σημαίνει πῶς μὲ τὴν ἐπικύρωσιν θὰ προκύψει ἐλάφρυνσις τῶν ἐργοδοτῶν (γιὰ τὴν περίοδο ποὺ ὀφείλουν αὐτοὶ νὰ καλύπτουν, δυνάμει τῶν ἄρθρων 657- 658 ΑΚ, τὸ ὑπόλοιπο μέχρι τὸ ὕψος τῶν πραγματικῶν ἀποδοχῶν τῆς ἐργαζόμενης).

δ) Ἐπεκτείνεται ἡ ἰατρικὴ περίθαλψιν ποὺ διευκρινίζεται ὅτι θὰ ἀφορᾷ ὄχι μόνον τὸν τοκετό καθαυτὸν ἀλλὰ καὶ τὴν περίοδο πρὶν καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὸν ἐκτὸς ἀπὸ τὶς φροντίδες γιὰ τὸν ἰατροῦ ἢ (διπλωματοῦχου) μαίας καὶ στὴν νοσοκομειακὴ περίθαλψιν καὶ καθιερώνεται ἐλευθερία ἐπιλογῆς τοσοῦτο τοῦ γιαιτροῦ ὅσο καὶ τοῦ νοσηλευτικοῦ ἰδρύματος ἢ τῆς κλινικῆς (ἄρθρ. 4 παρ. 3).

ε) Μὲ βασικὸ στόχο τὴν ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου, νὰ ἀποφεύγουν οἱ ἐργοδότες, σὲ περίπτωσιν ποὺ ἡ εἰδικὴ προστασία τῆς μητρότητος θὰ τοὺς ἐπιβάρυνε ἀτομικὰ μὲ μεγαλύτερες ὑποχρεώσεις νὰ ἀπασχολοῦν γυναῖκες μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑφίστανται οἱ τελευταῖες, ἀνίσθη μεταχείρισιν, ἐπαναλαμβάνεται μὲ μεγαλύτερη σαφήνειαν ἡ ἀρχὴ τῆς κάλυψης ὅλων τῶν κοινωνικῶν παροχῶν μητρότητος ποὺ θεσπίζονται ἀπὸ τὴ ΔΣΕ 103/52 (ἐπίδομα μητρότητος ἰατρικῆς φροντίδος καὶ νοσοκομειακῆς περιθάλψιν), καταρχὴν μὲσω ἐνὸς συστήματος ὑποχρεωτικῆς κοινωνικῆς ἀσφάλειας ἢ ἀπὸ τὸν Κρατικὸ Προϋπολογισμό (ἄρθρ. 4 παρ. 4). Ἐπίσης προβλέπεται γιὰ τὸν ἴδιο λόγο, ἡ χορηγήσιν ἀκόμη καὶ σ' ἐκεῖνες τὶς γυναῖκες ποὺ παρόλο ὅτι ἡ κατηγορία τους ὑπάγεται στὴν προστασίαν τῆς Διεθνοῦς Σύμβασης, δὲν συγκεντρώνουν οἱ ἴδιες τὶς προϋποθέσεις γιὰ τὴ λήψιν τῶν θεσπιζόμενων παροχῶν ἀπὸ τὸν ἀσφαλιστικὸν φορέα ἢ εἶναι ἀνασφάλιστες, χρηματικοῦ βοηθήματος ἀπὸ τὸ κοινὸν τῆς κοινωνικῆς ἀντίληψης τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ, ἐφόσον δὲν διαθέτουν ἐπαρκῆ μέσα συντήρησις ἀπὸ ἄλλες πηγὰς (ἄρθρ. 4 παρ. 5).

στ) Μὲ βάση τὸν ἴδιο παραπάνω στόχο (δηλ. τὴν ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου, νὰ ἀποφεύγουν οἱ ἐργοδότες ν' ἀπασχολοῦν γυναῖκες) καθιερώνονται, γιὰ πρώτη φορὰ ρητὰ, οἱ ἀρχὲς πῶς, γιὰ τὸ κόστος τῶν κοινωνικῶν παροχῶν, ποὺ προβλέπονται ἀπὸ τὴ διεθνή σύμβαση, δὲν πρέπει σὲ καμιά περίπτωσιν νὰ ἐπιβαρύνεται προσωπικὰ ὁ συγκεκριμένος ἐργοδότης, ποὺ συμβαίνει νὰ ἀπασχολεῖ γυναῖκες ποὺ δικαιοῦνται αὐτὲς τὶς παροχές. Σὲ περίπτωσιν ποὺ ἐπιβάλλονται, γιὰ τὴν κάλυψιν αὐτῆς τῆς δαπάνης, ἀσφαλιστικὲς εἰσφορὲς ἢ ἄλλες οικονομικὲς ἐπιβαρύνσεις ἢ φόροι ὑπολογιζόμενοι βάσει τοῦ ὕψους τῆς μισθοδοσίας τοῦ ἀπασχολούμενου προσωπικοῦ, πρέπει ὁπωσδήποτε αὐτὲς οἱ εἰσφορὲς ἢ οἱ ἐπιβαρύνσεις νὰ καταβάλλονται βάσει τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν ποὺ ἀπασχολοῦν ὅλες μαζί οἱ ἐπιχειρήσεις, στὶς ὁποῖες ἀναφέρεται ἡ διεθνὴς σύμβαση, χωρὶς καμιά διάκριση (ἄρθρ. 4 παρ. 7 καὶ 8).

ζ) Τροποποιείται προς το ελαστικότερο και ταυτόχρονα κατοχυρώνεται το δικαίωμα της εργαζόμενης μητέρας να διακόπτει την εργασία της για το θηλασμό του παιδιού της, με την ευχέρεια που παρέχεται στην εθνική νομοθεσία να καθορίζει τον αριθμό αυτών των διακοπών και τη διάρκειά τους και να ορίζεται, παράλληλα, ότι ο χρόνος τους υπολογίζεται και αμείβεται ως χρόνος εργασίας (άρθρο 5).

η) Επαναλαμβάνεται, τέλος, η απαγόρευση της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας, από τον εργοδότη, για όλο το χρονικό διάστημα, που η εργαζόμενη γυναίκα δικαιούται να απουσιάζει από την εργασία της για λόγους μητρότητας (άρθρο 6), ή οποία ήδη έχει προβλεφθεί και στο άρθρο 25 του Ν. 1082/80, «περί τροποποιήσεως, αντικαταστάσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινων ενίων εργατικών νόμων και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων».

2. Με την επικύρωση της Δ.Σ.Ε. 103/1952 αυτή θα καταστήσει, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος, αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού δικαίου και θα είναι, μάλιστα, ισχυρότερη από κάθε αντίθετη διάταξη νόμου. Στη σύμβαση αυτή, όμως, προβλέπεται υποχρέωση για την θέσπιση νομοθετικών μέτρων και τη λήψη διοικητικών μέτρων για την εφαρμογή της.

Γ' Ειδικότερα στις επί μέρους διατάξεις προβλέπονται τα ακόλουθα :

α) στις διατάξεις του σχεδίου νόμου

1. Στο άρθρο πρώτο. Με το άρθρο αυτό γίνεται η επικύρωση της διεθνούς σύμβασης αριθ. 103/1952. Παράλληλα καταχωρίζεται α' αυτό ολόκληρο το κείμενο της σύμβασης που επικυρώνεται.

2. Στο άρθρο δεύτερο. Σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 3 της ΔΣΕ 103/52, η χρονική διάρκεια της άδειας μητρότητας πρέπει να είναι τουλάχιστο, ίση με δώδεκα (12) εβδομάδες συνολικά. Η διάρκεια της άδειας μετά τον τοκετό (άδεια λοχείας) ορίζεται από την Εθνική Νομοθεσία αλλά δεν μπορεί να είναι μικρότερη από έξι (6) εβδομάδες, ενώ το υπόλοιπο διάστημα θα μπορεί να χορηγείται είτε πριν από την πιθανολογούμενη ημερομηνία τοκετού, είτε μετά τη λήξη της υποχρεωτικής (μετά τον τοκετό, άδειας, είτε κατά ένα μέρος πριν από την πιθανολογούμενη ημερομηνία τοκετού και κατά το υπόλοιπο μέρος μετά τη λήξη της υποχρεωτικής άδειας.

Σε εφαρμογή των ανωτέρω, με τις διατάξεις αυτού του άρθρου του σχεδίου νόμου «για την επικύρωση της ΔΣΕ 103/1952 για την προστασία της μητρότητας», η συνολική διάρκεια της άδειας μητρότητας ορίζεται σε δώδεκα (12) εβδομάδες από τις οποίες οι έξι (6) εβδομάδες θα χορηγούνται πριν από τον τοκετό και οι υπόλοιπες έξι (6) μετά τον τοκετό. Το χρονικό αυτό διάστημα είναι απαραίτητο για τη διαφύλαξη της υγείας της έγκυου και του κυοφορούμενου παιδιού της.

Με τις διατάξεις αυτές προβλέπεται μὲν άδεια μητρότητας για χρόνο ίσο με εκείνο που προβλεπόταν στη Δ.Σ.Ε. 3/1919 που αφορά «την απασχόληση των γυναικών πριν και μετά τον τοκετό» διευρύνεται όμως όπως έχει αναφερθεί ή προστασία που παρέχεται με τις νέες αυτές διατάξεις από την άποψη του κύκλου των γυναικών που δικαιούνται την άδεια μητρότητας, αφού την άδεια αυτή θα λαμβάνουν όχι μόνο γυναίκες που απασχολούνται σε βιομηχανικές, εμπορικές επιχειρήσεις, αλλά και γυναίκες που απασχολούνται και σε εργασίες που δεν είναι βιομηχανικές και επί πλέον και εκείνες που απασχολούνται σε γεωργικές επιχειρήσεις, καθώς και τις εργαζόμενες στο σπίτι με άμοιβη εκτελώντας παραγγελίες εργοδοτών (εργαζόμενες «κατ' οίκον»).

Με τον ίδιο δικαιολογητικό λόγο δηλαδή την προστασία της υγείας της έγκυου και του παιδιού της, η άδεια που χορηγείται υποχρεωτικά, μετά τον τοκετό αλλά και πριν από αυτόν ορίζεται, αντίστοιχα σε έξι (6) εβδομάδες, εστω και αν από τη Δ.Σ.Ε. 103/52 προβλέπεται υποχρεωτική άδεια έξι (6) εβδομάδων μόνο μετά τον τοκετό. Και αυτό γιατί είναι γνωστό ότι καθόλη αυτή την περίοδο (και όχι μόνο

μετά τον τοκετό) η γυναίκα έχει ανάγκη από περισσότερη ανάπαυση και ιδιαίτερη φροντίδα.

Στην παρ. 4 του άρθρου 3 της Δ.Σ.Ε. 103/52 αντιμετωπίζεται ή περίπτωση που ο τοκετός πραγματοποιείται τελικά, σε χρόνο μεταγενέστερο από αυτόν που είχε πιθανολογηθεί, δὲν αντιμετωπίζεται όμως, ρητά, ή περίπτωση που ο τοκετός πραγματοποιείται πριν από την πιθανολογούμενη ημερομηνία (πρόωπος τοκετός). Αυτό μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα να χάσει ή γυναίκα ολόκληρη ή ένα μέρος της άδειας που χορηγείται πριν από τον τοκετό (άδειας κησεως).

Για την αντιμετώπιση του θέματος αυτού και με σκοπό την εξασφάλιση δώδεκα (12) εβδομάδων άδειας μητρότητας στη γυναίκα στο άρθρο δεύτερο του άρθρου αυτού του σχεδίου νόμου προβλέπεται ότι σε περίπτωση πρόωπου τοκετού το υπόλοιπο της άδειας κυοφορίας θα χορηγείται υποχρεωτικά μετά τον τοκετό, ώστε να εξασφαλίζεται χρόνος συνολικής άδειας δώδεκα (12) εβδομάδων.

3. Στο άρθρο τρίτο. Όσον αφορά τις διακοπές, που πρέπει να παρέχονται στη γυναίκα για το θηλασμό του παιδιού της στο άρθρο 5 της ΔΣΕ προβλέπεται ότι ή χρονική διάρκεια αυτής θα καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία. Με βάση τις διατάξεις αυτές στο άρθρο τρίτο αυτού του σχεδίου νόμου ορίζεται ότι ή γυναίκα για το θηλασμό αλλά και γενικά για τις φροντίδες του παιδιού της δικαιούται ή ένα χρόνο, από τον τοκετό μιας (1) ώρας διακοπή κάθε ημέρα. Την ώρα αυτή μπορεί ή να έρχεται αργότερα στην εργασία της ή να αποχωρεί έναρτίτερα είτε να διακόπτει ενδιάμεσα στην εργασία της. Ο χρόνος αυτός είναι ο ίδιος που προβλεπόταν και από την αριθ. 3/1919 Δ.Σ.Ε. αλλά με τη νέα αυτή ρύθμιση ορίζεται ρητά ότι ή διακοπή της μιας (1) ώρας θα χορηγείται επί ένα (1) χρόνο μετά τον τοκετό (και όχι άδιστα έφόσον θηλάζει το παιδί τ' όπως αναφέρεται στη Δ.Σ.Ε. 3/1919) και επί πλέον ή διακοπή αυτή χορηγείται όχι μόνο για το θηλασμό, αλλά γενικά για τις φροντίδες του παιδιού που τουλάχιστο τον πρώτο χρόνο είναι αυξημένες. Έτσι καλύπτονται τα κενά της νομοθεσίας στα σημεία αυτά και προβλέπεται επίσης ρητά ή δυνατότητα της βραδείας επί μία (1) ώρα προσέλευσης της μητέρας ή της αποχωρήσεως έναρτίτερα, ενώ μέχρι τώρα αυτό ήταν δυνητικό δηλαδή έναπόκειτο στη διακριτή ευχέρεια του εργοδότη, να το δεχθεί ή όχι.

Ο χρόνος αυτός υπολογίζεται και αμείβεται σαν χρόνος εργασίας.

4. Στο άρθρο τέταρτο. Τέλος στο άρθρο τέταρτο προβλέπεται ότι με τις διατάξεις αυτού του σχεδίου νόμου δὲν θίγονται τυχόν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις που αφορούν την άδεια μητρότητας και τις διακοπές εργασίας για θηλασμό που προβλέπονται είτε από διατάξεις εσωτερικών κανονισμών είτε από ατομικές συμβάσεις.

5. Στο άρθρο πέμπτο. Στο άρθρο αυτό προβλέπεται ή διαδικασία για την άρση της τυχόν άμφισβήτησης για την εφαρμογή της Διεθνούς αυτής Σύμβασης σε μία επιχείρηση, σ' ένα κλάδο επιχείρησης ή σε μία εργασία, με τη συμμετοχή εκπροσώπων των ενδιαφερομένων, αντιπροσωπευτικών, εργοδοτικών και εργατικών οργανώσεων.

6. Στο άρθρο έκτο. Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού παρέχεται έξουσιοδότηση για την επέκταση με Π.Δ/τα της εφαρμογής αυτής της Σύμβασης σε οποιαδήποτε άλλη εργασία, που δὲν είναι βιομηχανική, πέρα από εκείνες, που αναφέρονται στο άρθρο 1 παρ. 3 αυτής.

7. Στο άρθρο έβδομο. Με το άρθρο αυτό ορίζεται ότι οι διατάξεις του κυρωτικού νόμου και έπομένως και της Διεθνούς Σύμβασης, που επικυρώνεται, θα αρχίσουν να ισχύουν από την πρώτη Ιανουαρίου 1983.

β) Στις διατάξεις της Διεθνούς Σύμβασης 103/1952.

1. Στο άρθρο 1. Με το άρθρο 1 της Δ.Σ.Ε. 103/1952 καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής της.

Η πρώτη παράγραφος περιέχει άπλη άπαρίθμιση των

κατηγοριών επιχειρήσεων ή εργασιών, πού τὸ γυναικεῖο τῆς προσωπικό ὑπάγεται στήν προστασία τῆς Δ.Σ.Ε. 103/1952. Πρόκειται γιά τίς βιομηχανικές επιχειρήσεις, τίς εργασίες, πού δέν εἶναι βιομηχανικές καί τίς γεωργικές εργασίες, πού οἱ ἔννοιές τους ἀναλύονται στίς παραγράφους πού ἀκολουθοῦν. Ἔτσι τὸ πεδίο ἐφαρμογῆς τῆς Δ.Σ.Ε. 103/1952, εἶναι εὐρύτερο ἀπὸ τὸ πεδίο ἐφαρμογῆς τῆς Δ.Σ.Ε. 3/191, πού ἀφοροῦσε μόνο τίς γυναῖκες, πού ἀπασχολοῦνταν σέ βιομηχανικές ἢ σέ ἐμπορικές επιχειρήσεις. Ἀπὸ τὴ διατύπωση αὐτῆς τῆς διατάξεως ἀλλὰ καί ἀπὸ δλόκληρη τὴ δομὴ τῆς Διεθνούς Σύμβαςης συνάγεται, πὼς ἡ προστασία ἀφορᾷ καταρχὴν τίς γυναῖκες, πού ἐργάζονται στίς παραπάνω επιχειρήσεις ἢ εργασίες, μετὰ σέ σχέση ἐξαρτημένης εργασίας. Ἡ σχέση αὐτὴ πάντως — ὅπως προκύπτει ἄλλωστε καί ἀπὸ τὴ ρητὴ διατύπωση τῶν ἀμέσως ἐπόμενων παρ. 2 καί 3 — μπορεῖ νὰ εἶναι καί δημοσίου δικαίου.

Ἀλλὰ καί πέρα ἀπὸ τίς περιπτώσεις παροχῆς ἐξαρτημένης εργασίας μετὰ τὴν αὐστηρὴ ἔννοια τοῦ ἔρου ἢ Δ.Σ.Ε. 103/1952 χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν καινοτομία ὅτι ἐπεκτείνει τὸ πεδίο ἐφαρμογῆς τῆς καί στήν κατηγορία τῶν γυναικῶν πού ἡ ἀπασχόλησή τους στίς επιχειρήσεις ἢ τίς εργασίες, πού μνημονεύονται στήν παρ. 1, συνίσταται σὲ τὸ νὰ πείρουν παραγγελίες γιά ἐκτέλεση εργασίας σὲ σπίτι (κατ' οἶκον) μετὰ ἀμοιβῆς. Ἡ κατηγορία αὐτὴ τῶν ἐργαζόμενων γυναικῶν ὑπάγεται στήν ρύθμιση τῆς Διεθνούς αὐτῆς Σύμβαςης, γιὰτὶ ἂν καί δέν βρίσκονται σέ προσωπικὴ ἐξάρτηση ἀπὸ τὸν ἐργοδότη (γιατὶ δέν καταρτίζεται σύμβαση ἐργασίας ἢ ἀπλὴ ἐργασιακὴ σχέση, ἀλλὰ καί δέν πρόκειται γιά σύμβαση ἔργου), ἔχουν ὅμως οἰκονομικὴ ἐξάρτηση ἀπὸ κάποιον ἐπιχειρησὴ ἢ ἀπὸ κάποιον ἐργοδότη.

Ἐνα μέρος ἀπὸ τὸ παραπάνω χρονικὸ διάστημα πρέπει, σύμφωνα μετὰ αὐτὴ τὴ διατάξη, νὰ συμπίπτει ὑποχρεωτικὰ μετὰ τὴ χρονικὴ περίοδο, πού ἀκολουθεῖ ἀμέσως μετὰ τὸν τοκετό.

Ἡ τρίτη παράγραφος διευκρινίζει, σχετικὰ μετὰ τὴ χρονικὴ διάρκεια τῆς ἀδειας, πού πρέπει νὰ λαμβάνεται, ὑποχρεωτικὰ μετὰ τὸν τοκετό, πὼς τὴ διάρκεια αὐτὴ μποροῦν νὰ τὴν ὀρίζουν οἱ ἐθνικὲς νομοθεσίες, μετὰ τὸν περιορισμὸ ὅμως, καί ἐδῶ, πὼς δέν μπορεῖ νὰ εἶναι μικρότερη ἀπὸ ἕξι (6) ἑβδομάδες. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑπόλοιπο τῆς ἀδειας, ἕως τὴ συμπλήρωση τοῦ συνολικοῦ χρόνου τῶν δώδεκα (12) ἑβδομάδων, ἀφήνεται στὴ διάκριση τῶν ἐθνικῶν νομοθεσιῶν νὰ καθορίσουν, πότε θὰ δικαιούται ἡ γυναῖκα νὰ τὸ λάβει (πρὶν ἀπὸ τὴν πιθανολογούμενη ἡμερομηνία τοῦ τοκετοῦ, μετὰ τὴ λήξη τῆς ὑποχρεωτικῆς μετὰ τὸν τοκετό ἀδειας ἢ ἐν μέρει πρὶν καί ἐν μέρει μετὰ τὸν τοκετό).

Στὴν τέταρτη παράγραφο ἀντιμετωπίζεται ἡ περίπτωση πού ὁ τοκετός πραγματοποιεῖται τελικὰ σέ χρόνο μεταγενέστερο ἀπὸ αὐτόν, πού εἶχε πιθανολογηθεῖ ἀρχικὰ, καί ὀρίζεται, ὅτι ἡ ἀδεια πού εἶχε τυχὸν ληφθεῖ πρὶν ἀπὸ τὸν τοκετό παρατείνεται, σέ κάθε περίπτωση, ὡς τὴν πραγματικὴ ἡμερομηνία τοῦ τελευταίου, χωρὶς αὐτὴ ἢ παράταση νὰ συνεπάγεται τὴν ἀντίστοιχὴ μείωση τοῦ χρόνου τῆς ἀδειας πού πρέπει, σύμφωνα μετὰ τὴν ἐθνικὴ νομοθεσία νὰ λαμβάνεται μετὰ τὸν τοκετό.

Στίς παραγράφους πέμπτη καί ἕκτη ἀντιμετωπίζονται οἱ περιπτώσεις, πού παρουσιάζεται στὴ γυναῖκα, εἴτε κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς εἴτε ὕστερα ἀπὸ τὸν τοκετό τῆς, ἀσθένεια πού, σύμφωνα μετὰ ἰατρικὴ βεβαίωση, ὀφείλεται, ἀντίστοιχα, στὴν κύηση ἢ στὸν τοκετό, καί καθορίζεται στὴν περίπτωση μὲν τῆς ἀσθένειας, πού ὀφείλεται στὴν κύηση, πὼς «ἡ ἐθνικὴ νομοθεσία ὀφείλει νὰ προβλέπει τὴ χορήγηση στὴ γυναῖκα συμπληρωματικῆς προγενέθλιας ἀδειας», στὴν περίπτωση δὲ τῆς ἀσθένειας πού ὀφείλεται στὸν τοκετό, πὼς «ἡ γυναῖκα ἔχει δικαίωμα σέ παράταση τῆς μεταγενέθλιας ἀδειας τῆς». Καί γιά τίς δύο αὐτὲς περιπτώσεις, ἐξάλλου, ὀρίζεται πὼς ἡ ἀρμόδια ἀρχὴ κάθε κράτους — μέλους ἔχει δικαίωμα νὰ ὀρίξει ἕνα ἀνώτατο ὄριο γιά τὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς συμπληρωματικῆς ἀδειας. Ζήτημα γεννήθηκε ἂν, γιά τὴ συμμόρφωση τῶν ἐθνικῶν νομο-

θεσιῶν σ' αὐτὲς τίς διατάξεις, εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ρητὴ πρόβλεψη στίς νομοθεσίες αὐτὲς τῆς χορήγησης, στίς περιπτώσεις πού παρουσιάζεται στὴ γυναῖκα πρὶν ἀπὸ τὴν ἐναρξὴ τῆς προγενέθλιας ἀδειας τῆς ἀσθένεια ὀφειλόμενη στὴν κύηση ἢ ὕστερα ἀπὸ τὴ λήξη τῆς μεταγενέθλιας ἀδειας τῆς ἀσθένεια ὀφειλόμενη στὸν τοκετό, συμπληρωματικῆς ἀδειας μητρότητας ἢ, μήπως ἀρκεῖ ἡ ἀντιμετώπιση αὐτῶν τῶν περιπτώσεων στὸ πλαίσιο τῆς ρύθμισης τῶν ἀδειῶν ἀπουσίας γιά ἀσθένεια. Τὸ Διεθνὲς Γραφεῖο Ἐργασίας διατύπωσε στὸ σημεῖο αὐτὸ τὴν ἄποψη ὅτι, ἀφοῦ ἡ συμπληρωματικὴ αὐτὴ ἀδεια δέν εἶναι στὸ σύνολο τῆς παρὰ μίᾳ «συμπληρωματικῆς ἀδειας ἀσθένειας», χορηγούμενη εἰδικὰ γιά τὴν περίπτωσή, δέν ἀπαιτεῖται ὁ καθορισμὸς ἀνώτατης διάρκειας προγενέθλιας ἢ μεταγενέθλιας ἀδειας.

4. Στὸ ἄρθρο 4.

Μὲ τὴν πρώτη παράγραφο αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου διατυπώνεται ἡ ἀρχὴ ὅτι ἡ γυναῖκα πού βρίσκεται σέ κατάσταση μητρότητας δικαιούται, καθ' ὅλο τὸ διάστημα πού ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴν ἐργασία τῆς δικαιωματικὰ ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς κατάστασός της, σύμφωνα μετὰ τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 3, νὰ λάβει χρηματικὲς παροχές καί νὰ τῆς παρασχεθοῦν ἰατρικὲς ὑπηρεσίες. Ἔτσι, ἡ χορήγηση ὅλων αὐτῶν τῶν παροχῶν μητρότητας συνδέεται μετὰ τὸ χρονικὸ διάστημα τῆς ἀδειας, πού χορηγεῖται γιά τὸν ἴδιο λόγῳ.

Ἡ δευτέρη παράγραφος ἀφήνει τὸν καθορισμὸ τοῦ ὕψους τῶν χρηματικῶν παροχῶν στίς ἐπιμέρους ἐθνικὲς νομοθεσίες, θέτει ὅμως, τὸν κανόνα, ὅτι οἱ παροχές αὐτὲς πρέπει νὰ εἶναι τέτοιες, ὥστε νὰ ἐξασφαλίζουν στὴ γυναῖκα ἐπαρκεῖς πόρους γιά τὴν πλήρη καί ὑγιεινὴ συντήρησή τῆς ἴδιας καί τοῦ παιδιοῦ της, μετὰ τὴν γνῶμονα τίς ἀπαιτήσεις ἐνὸς βιολογικοῦ ἐπιπέδου ζωῆς. Ἔτσι μετὰ τὴν χρησιμοποίησή, ἀπὸ τὴ διεθνή σύμβαση, αὐτῆς τῆς ἀόριστης ἐννοίας, ἀφήνεται στίς ἐθνικὲς νομοθεσίες μεγάλη ἐλευθερία στὸ θέμα τοῦ καθορισμοῦ τοῦ ὕψους τῶν χρηματικῶν παροχῶν πού πρέπει νὰ εἰσπράττει ἡ γυναῖκα κατὰ τὴν περίοδο τῆς δικαιωματικῆς ἀποχῆς ἀπὸ τὴν ἐργασία τῆς γιά λόγους μητρότητας. Στὴν περίπτωσή, πάντως, πού οἱ παροχές αὐτὲς χορηγοῦνται μὲσω ἐνὸς συστήματος ὑποχρεωτικῆς ἀσφάλισης καί καθορίζονται μετὰ βάση τίς προηγούμενες ἀπολαβὲς τῆς γυναίκας, προβλέπεται ἀπὸ τὴν παρ. 6 τοῦ ἄρθρ. 4, πὼς δέν μπορεῖ νὰ εἶναι κατώτερες ἀπὸ τὰ 2/3 τῶν προηγούμενων αὐτῶν ἀπολαβῶν.

Ἡ τρίτη παράγραφος καθορίζει τὸ εἶδος καί τὴν ἔκταση τῶν ἰατρικῶν ὑπηρεσιῶν πού πρέπει νὰ παρέχονται στὴ γυναῖκα, κατὰ τὴν περίοδο τῆς μητρότητας, σύμφωνα μετὰ τὸ πνεῦμα τῆς Δ.Σ.Ε. 103/1952, ἐντελῶς δωρεάν. Αὐτὲς περιλαμβάνουν τίς φροντίδες διπλωματούχου μαίας ἢ γιαιτροῦ πρὶν ἀπὸ τὸν τοκετό, στὸν τοκετό καί μετὰ ἀπὸ αὐτόν καθὼς καί νοσοκομειακὴ περίθαλψη, ἂν εἶναι ἀναγκαῖα. Κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς διεθνούς σύμβαςης ἡ παροχὴ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν στὴ γυναῖκα πρέπει νὰ γίνεται κατὰ τρόπο ὥστε νὰ μὴ συνεπάγεται, καταρχὴν, δικὴ τῆς ἐπιβάρυνση. Στὴν ἴδια αὐτὴ παράγραφο καθιερώνεται ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας ἐπιλογῆς, ἀπὸ τὴν γυναῖκα, τοῦ γιαιτροῦ τῆς καί τοῦ νοσηλευτικοῦ ἰδρύματος (Δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ) ἢ τῆς κλινικῆς, πού θὰ τῆς παράσχουν τίς ἀπαιτούμενες ὑπηρεσίες. Ἡ ἐφαρμογὴ ὡστόσο αὐτῆς τῆς ἀρχῆς στὴν ἀπόλυτη μορφή της παρουσιάζει ἀρκετὲς δυσκολίες στὴν πράξη, ἐνόψει τοῦ ὅτι συνδέεται ἀναγκαστικὰ — γιά τὴν ἀποφυγὴ καταχρήσεων — μετὰ ἕνα σύστημα χρηματικῶν ἐπιδοτήσεων ὀριζόμενων κατ' ἀποκοπή, γιά τὴν περίπτωσή, πού ἡ γυναῖκα θὰ ἐπέλεγε ἰδιώτη γιαιτρό ἢ ἰδιωτικὸ νοσηλευτήριον ἢ κλινικὴν, πού καταλήγει τελικὰ σέ μερικὴ ἐπιβάρυνση τῆς ἴδιας.

Ἐκδήλωσις τῆς ἀρχῆς τῆς προστασίας τῶν γυναικῶν ἀπὸ τὸν κίνδυνον νὰ μὴ βρίσκουν ἐργασία λόγω τῶν συνεπειῶν, πού μπορεῖ νὰ ἔχουν σέ βάρος τῶν επιχειρήσεων, πού ἀπασχολοῦν γυναῖκες, τὸ μέτρο γιά τὴ μητρότητα καί νὰ ὑφίστανται ἔτσι ἀνιση μεταχείριση, προβλέπονται, ἀπὸ μίᾳ σειρά διατάξεων (παρ. 4 - 8) στὸ ἄρθρο 4 τῆς διεθνούς σύμβαςης, ρυθμίσεις, σχετικὰ μετὰ τὸν τρόπο χορήγησης καί τὴ χρηματοδότη-

τηση των παροχών μητρότητας, που οδηγούν άκριβώς στον αποκλεισμό της ατομικής επιβάρυνσεως των εργοδοτών με αυτές τις παροχές. Έτσι στην τέταρτη παράγραφο ορίζεται ότι τόσο οι χρηματικές παροχές όσο και οι Ιατρικές φροντίδες, που προβλέπονται από τις προηγούμενες παραγράφους, χορηγούνται στις γυναίκες που τις δικαιούνται είτε μέσω ενός συστήματος υποχρεωτικής ασφάλισης είτε μέσω ενός συστήματος χρηματοδοτούμενου από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Επισημαίνεται, πάντως, ότι τα κράτη που έχουν επικυρώσει την Δ.Σ.Ε. αριθ. 102/1952 που αφορά την κοινωνική ανφάλιση (όπως η Χώρα μας) δεσμεύονται από αυτή (μέρος VIII) να οργανώσουν την χορήγηση των παραπάνω παροχών μέσω ενός συστήματος υποχρεωτικής ασφάλισης. Προβλέπεται, εξάλλου, υπό την ίδια παράγραφο, ότι οι παροχές χορηγούνται αυτοδικαίως σε όλες τις γυναίκες που συγκεντρώνουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις. Τέτοιες προϋποθέσεις, αναπόφευκτες σε ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για την άποφυγή κατασχρήσεων, είναι συνήθως η προϋπόθεση ορισμένης προϋπηρεσίας στον ίδιο ή και σε άλλο εργοδότη, ή συμπλήρωση ορισμένου χρόνου ασφάλισης, ή πραγματοποίηση ορισμένου αριθμού ημερομισθίων κλπ.

Άκριβώς για το λόγο ότι, με τη θέσπιση ορισμένων προϋποθέσεων για τη χορήγηση των παροχών μητρότητας (χρηματικού επιδόματος και Ιατρικών υπηρεσιών), είναι δυνατό να αποκλεισθούν από αυτές ορισμένες γυναίκες, παρόλο που υπάρχουν στο πεδίο εφαρμογής της διεθνούς σύμβασης, ή πέμπτη παράγραφος του άρθρου 4 της διεθνούς σύμβασης προβλέπει τη χορήγηση και στις γυναίκες, που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση παροχών μητρότητας μέσω ενός συστήματος υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλειας, επαρκών χρηματικών βοηθημάτων από τα κεφάλαια της δημοσίας αντίληψης του κρατικού προϋπολογισμού, έρσον συγκεντρώνουν, από την άποψη των μέσων συντήρησής, τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη χορήγηση τέτοιας βοήθειας. Η διάταξη αυτή έχει σε σχέση με την προσηγυμένη της παρ. 4, επικουρικό χαρακτήρα. Αυτό συμβαίνει στις περιπτώσεις όπου για λόγους που συνδέονται με τη φύση και τη λειτουργία του συστήματος ή μεταβατικούς (π.χ. μη συμπλήρωση της απαιτούμενης προϋπηρεσίας ή των απαιτούμενων ημερομισθίων, τόπος εργασίας σε περιοχή εξαιρούμενη από την ασφάλιση, έκπτωση από το δικαίωμα λόγω μη συμμερφωσης στις Ιατρικές υποδείξεις κλπ.) μια γυναίκα δεν δικαιούται να πάρει τις παροχές που προβλέπονται από τις προηγούμενες παραγράφους. Προϋπόθεση για τη χορήγηση αυτών των βοηθημάτων είναι, σύμφωνα με την ίδια αυτή διάταξη, να μη διαθέτει η γυναίκα τα μέσα συντήρησής στο ύψος που ορίζεται από την εθνική νομοθεσία ως ανώτατο όριο για τη χορήγηση αυτή. Στην εθνική νομοθεσία αναπόκειται, εξάλλου, να καθοριστεί το ύψος του βοηθήματος. Έτσι και στο ζήτημα αυτό θα γειασθεί, μετά την επικύρωση της διεθνούς σύμβασης, ή λήψη νομοθετικού μέτρου.

Η έκτη παράγραφος επανέρχεται στο ύψος των χρηματικών παροχών μητρότητας, για την περίπτωση ειδικότερα που αυτές καταβάλλονται μέσω ενός συστήματος υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης και ορίζει ότι, εφόσον ο καθορισμός αυτός γίνεται με βάση τις προηγούμενες απολαβές της γυναίκας από την εργασία της, το ύψος των παραπάνω παροχών δεν μπορεί να είναι κατώτερο από τα 2/3 των προηγούμενων απολαβών της.

Για χάρη της ίδιας αρχής της προστασίας της γυναίκας από τον κίνδυνο, να μη βρείσκει εργασία εξαιτίας των επιβαρύνσεών που συνεπάγονται για τους εργοδότες τα μέτρα για την μητρότητα, ορίζεται από την έβδομη παράγραφο, πώς οποιαδήποτε (ασφαλιστική) εισφορά όφειλόμενη στο πλαίσιο ενός συστήματος υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης που προβλέπει παροχές μητρότητας, καθώς και οποιαδήποτε οικονομική επιβάρυνση που επιβάλλεται με σκοπό τη χορήγηση τέτοιων παροχών και που υπολογίζεται βάσει του ύψους της μισθωτικής του προσωπικού, θα καταβάλλεται ανεξάρτητα από το αν η καταβολή του γίνεται αποκλειστικά από τους εργοδότες ή από κοινού με αυτούς και τους εργα-

ζόμενους με βάση το συνολικό αριθμό των ανδρών και των γυναικών που απασχολούν οι επιχειρήσεις, στις όποιες αναφέρεται η Δ.Σ.Ε., χωρίς καμιά διάκριση φύλου.

Για χάρη της ίδιας αρχής, τέλος, της προστασίας της γυναίκας κατά της δυσμενούς μεταχείρισης, η όγδοη παράγραφος περιέχει τον κανόνα ότι σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται να επιβαρύνεται προσωματικά ο εργοδότης με το κόστος των παροχών, που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρ. 4 για τις γυναίκες που απασχολεί.

5. Στο άρθρο 5.

Με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται το δικαίωμα της γυναίκας, που θηλάζει το παιδί της, να διακόπτει για το σκοπό αυτό την εργασία της για ένα ή περισσότερα χρονικά διαστήματα την ημέρα, που ο καθορισμός της διάρκειάς τους αφήνεται στις επί μέρους εθνικές νομοθεσίες (παρ.1). Ορίζεται, εξάλλου, ότι οι διακοπές αυτές υπολογίζονται και αμείβονται ως χρόνος εργασίας εφόσον κατά τέτοιο προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία είτε ευθέως είτε με διάταξη που στηρίζεται σ' αυτή, είτε, τέλος, με συλλογική σύμβαση εργασίας που μπορεί να καθορίζει και τους σχετικούς όρους (παρ.2).

6. Στο άρθρο 6.

Με τη διάταξη αυτή προστατεύεται η γυναίκα, που απουσιάζει από την εργασία της με άδεια μητρότητας, από τον κίνδυνο να χάσει την εργασία της καθ' όλο το διάστημα, που διαρκεί αυτή η άδεια της. Η προστασία υλοποιείται με την απαγόρευση στον εργοδότη να την απολύσει, για οποιοδήποτε λόγο, κατά το διάστημα αυτό. Η απαγόρευση είναι απόλυτη. Ηδη απαγόρευση της απόλυσης της εγκύου γυναίκας κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης προβλέπεται από την εθνική μας νομοθεσία με το άρθρο 25 του Ν. 1082/80, ενώ για την περίοδο μετά τη λήψη της άδειας λοχείας (έξι (6) εβδομάδων) δεν υπάρχει μόνον ρητή διάταξη που να ορίζει ότι απαγορεύεται η απόλυση της, πλην όμως υπάρχει δυνατότητα στην περίπτωση αυτή να προσφύγει η ενδιαφερομένη στο δικαστήριο και να προσβάλει την απόλυση ως καταχρηστική, βάσει των διατάξεων του άρθρ. 281 Α.Κ.

7. Στο άρθρο 7.

Με τη διάταξη αυτή παρέχεται η ευγένεια στα κράτη - μέλη της Δ.Ο.Ε. που επικυρώνεται τη ΔΣΕ 103/1952 να εξαίρουν, με δήλωσή τους που συνοδεύει την επικύρωση, από την εφαρμογή αυτής της σύμβασης ορισμένες κατηγορίες εργασιών, που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο (ορισμένες από τις μη βιομηχανικές εργασίες, τις εργασίες που εκτελούνται σε γεωργικές επιχειρήσεις εκτός από τις φυτείες, την οικιακή εργασία σε ιδιωτικό νοικοκυριά, την περίπτωση των γυναικών που παίρνουν παραγγελίες για εργασία στο σπίτι («κατ' οίκον»), και τις επιχειρήσεις θαλασσιών μεταφορών επιβατών ή εμπορευμάτων). Στη σχετική δήλωση θα πρέπει να γίνεται ειδικός προσδιορισμός των περιπτώσεων, που το κράτος - μέλος επιθυμεί να εξαίρει. Η δήλωση είναι ανακλητή. Τα κράτη - μέλη που κάνουν τέτοια δήλωση έχουν την υποχρέωση, στην έκθεσή τους που θα υποβάλλουν στο Δ.Γ.Ε. για την εφαρμογή της διεθνούς σύμβασης, να αναφέρουν ορισμένα στοιχεία που μνημονεύονται στην τέταρτη παράγραφο. Προβλέπεται, τέλος, υποχρέωση του Δ.Σ. του Δ.Γ.Ε. να υποβάλει, με τη λήξη της πρώτης πενταετίας από την έναρξη της Ισχύος της σύμβασης, στη Γενική Συνδιάσκεψη ειδική έκθεση σχετικά με την εφαρμογή αυτών των εξαίρεσεων.

8. Στα άρθρα 8 και 9.

Με τις διατάξεις αυτές ορίζονται ότι οι επικυρώσεις των κρατών - μελών κοινοποιούνται στο Γενικό Διευθυντή του Δ.Γ.Ε. για την επίσημη καταχώρισή τους (άρθρο 8), ότι η σύμβαση δεσμεύει έκείνα μόνο τα κράτη - μέλη, που οι επικυρώσεις τους έχουν καταχωρισθεί από το Γενικό Διευθυντή (άρθρο 9 παρ. 1), ότι η ισχύς της σύμβασης αυτής γενικά, αφού περάσουν δώδεκα (12) μήνες από την καταχώριση των επικυρώσεων δύο κρατών - μελών (άρθρο 9 παρ. 2) και ότι ειδικά για κάθε μέλος που επικυρώνει τη σύμβαση, ή

ισχύος της αρχίζει δώδεκα (12) μήνες ύστερα από την επίσημη καταχώριση της επικυρώσεώς της από αυτό (άρθρο 9 παρ. 3).

9. Στα άρθρα 10 και 11.

Οι διατάξεις αυτές αναφέρονται στην εφαρμογή της διεθνούς σύμβασης σε μη μητροπολιτικά εδάφη των κρατών - μελών και, για το λόγο αυτό, δεν ενδιαφέρουν την Χώρα μας.

10. Στο άρθρο 12.

Η διάταξη αυτή προβλέπει τη δυνατότητα καταγγελίας της σύμβασης, αφού περάσουν δέκα (10) χρόνια από την έναρξη της ισχύος της, που γίνεται με πράξη που κοινοποιείται στο Γενικό Διευθυντή του Δ.Γ.Ε. και καταχωρίζεται από αυτόν και που αρχίζει να ενεργεί ένα (1) χρόνο ύστερα από την καταχώρισή της. Εφόσον το δικαίωμα αυτό της καταγγελίας δεν ασκηθεί μέσα σε ένα (1) χρόνο από της συμπλήρωσης της παραπάνω δεκαετίας, το κράτος - μέλος δεσμεύεται για μια νέα περίοδο δέκα (10) ετών κ.ο.κ.

11. Στα άρθρα 13 και 14.

Με τις διατάξεις αυτές επιβάλλονται στον Γενικό Διευτή του Δ.Γ.Ε. ορισμένες υποχρεώσεις : α) Να ανακοινώνει σε όλα τα κράτη - μέλη τις καταχωρίσεις των επικυρώσεων, των δηλώσεων και των καταγγελιών που του κοινοποιούνται (13 παρ. 1), β) Να επισύρει μαζί με την ανακοίνωση στα κράτη - μέλη της δεύτερης επικύρωσης που του κοινοποιήθηκε την παροχή του σχετικά με την ημερομηνία από την οποία αρχίζει να ισχύει η σύμβαση (13 παρ. 2) και γ) Να ανακοινώνει στον Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε. πλήρη στοιχεία σχετικά με τις επικυρώσεις, τις δηλώσεις και τις πράξεις καταγγελιών που έχει ο ίδιος καταχωρίσει, ώστε να καταχωρίζονται και από τον Γενικό Γραμματέα (άρθρο 14).

12. Στα άρθρα 15 και 16.

Με τις διατάξεις αυτές καθορίζεται η διαδικασία της ανα-

θεώρησης της διεθνούς σύμβασης. Την πρωτοβουλία της αναθεώρησης έχει το Δ.Σ. του Δ.Γ.Ε. που οφείλει, κάθε φορά που κρίνει αναγκαίο, να υποβάλει στην Συνδιάσκεψη έκθεση σχετική με την εφαρμογή αυτής της σύμβασης και να εξετάζει την σκοπιμότητα της έγγραφης, στην ημερήσια διάταξη της Συνδιάσκεψης, του θέματος της ολικής ή της μερικής αναθεώρησής της (άρθρο 15). Σε περίπτωση που η Συνδιάσκεψη υιοθετήσει το κείμενο μιας νέας σύμβασης, που θα περιέχει ολική ή μερική αναθεώρηση της Δ.Σ.Ε. 103/52, τότε και εφόσον δεν θα ορίζεται διαφορετικά από τη νέα σύμβαση : α) Η επικύρωση της νέας σύμβασης από ένα μέλος θα συνεπάγεται αυτοδικαίως, εφόσον η νέα σύμβαση θα έχει σε ισχύ, την άμεση καταγγελία από αυτό της Δ.Σ.Ε. 103/1952 και β) Από την ημέρα που θα αρχίσει να ισχύει η νέα σύμβαση, τα κράτη - μέλη δεν θα έχουν την δυνατότητα να επικυρώνουν την ΔΣΕ 103/52 (άρθρο 16 παρ. 1). Ορίζεται, πάντως (άρθρο 16 παρ. 2), πώς η ΔΣΕ 103/52 θα παραμένει σε ισχύ με τη μορφή και το περιεχόμενο που της δόθηκαν κατά την ψήφισή της, για εκείνο τα μέλη, που θα την έχουν επικυρώσει και δεν θα έχουν επικυρώσει την αναθεωρητική σύμβαση.

13. Στο άρθρο 17.

Η διάταξη αυτή ορίζει, τέλος, πώς τόσο το γαλλικό όσο και το αγγλικό κείμενο, στο οποίο έχει συνταχθεί η διεθνής σύμβαση εργασίας αριθ. 103/1952 είναι εξίσου αυθεντικά.

Αθήνα, 22 Απριλίου 1982

Οι Υπουργοί

Εξωτερικών

Οικονομικών

Γ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ

Ε. ΔΡΕΤΤΑΚΗΣ

Εργασίας

Κοινωνικών Υπηρεσιών

ΑΠ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ

ΠΑΡ. ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ